

Сборник съдебна практика

Дело C-584/19

Наказателно производство
срещу
А и др.

(Преюдициално запитване, отправено от Landesgericht für Strafsachen Wien)

Решение на Съда (голям състав) от 8 декември 2020 година

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за разследване — Директива 2014/41/ЕС — Член 1, параграф 1 — Член 2, буква в), подточки i) и ii) — Понятия „съдебен орган“ и „издаващ орган“ — Европейска заповед за разследване, издадена от прокуратурата на държава членка — Независимост от изпълнителната власт“

Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Заповед за разследване по наказателноправни въпроси — Директива 2014/41 — Понятия „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директивата — Прокурор или прокуратура — Включване — Възможно отношение на законоустановена подчиненост между посочения прокурор или прокуратура и изпълнителната власт — Опасност от получаване на конкретни разпореждания или указания от изпълнителната власт — Липса на последици

(член 1, параграф 1 и член 2, буква в) от Директива 2014/41 на Европейския парламент и на Съвета)

(вж. т. 46, 50—54, 63, 64, 69, 72, 74 и 75 и диспозитива)

Резюме

За разлика от европейската заповед за арест, европейската заповед за разследване може да бъде приета от прокуратурата на държава членка, за която съществува риск да получава конкретни указания от изпълнителната власт

Основните права на лицето, за което се отнася европейската заповед за разследване, са защитени в достатъчна степен както на етапа на издаването ѝ, така и на етапа на изпълнението ѝ в друга държава членка

Staatsanwaltschaft Hamburg (прокуратурата на Хамбург, Германия) образува наказателно разследване за измама срещу А и няколко неизвестни лица. Всички тези лица са заподозрени, че през юли 2018 г. са фалшифицирали 13 нареждания за банков превод, като са използвали незаконно получени данни и по този начин са позволили вероятното прехвърляне на около 9800 EUR по банкова сметка, открита на името А в австрийска банка.

През май 2019 г. при събирането на доказателства по това дело прокуратурата в Хамбург издава европейска заповед за разследване¹, която предава на Staatsanwaltschaft Wien (прокуратурата на Виена, Австрия) и с която иска от последната да ѝ изпрати копия от отчетите по банковата сметка за съответния период. Съгласно австрийския наказателно-процесуален кодекс обаче австрийската прокуратура не може да разпорежи такова процесуално-следствено действие без предварително съдебно разрешение. Така, в края на май 2019 г., прокуратурата на Виена иска от Landesgericht für Strafsachen Wien (Областен наказателен съд Виена, Австрия) да разреши посоченото процесуално-следствено действие.

Като констатира по-специално че съгласно германската правна уредба за съдебната власт прокуратурата в Хамбург може да получава указания, включително в отделни случаи, от Justizsenator von Hamburg (министър на правосъдието в Хамбург, Германия), тази юрисдикция поставя въпроса дали тази европейска заповед за разследване трябва да бъде изпълнена от австрийските органи. Въпросът ѝ се отнася по-конкретно до приложимостта в контекста на Директивата относно европейската заповед за разследване, на най-новата практика на Съда относно понятието „издаващ съдебен орган“ на европейска заповед за арест (ЕЗА)² по смисъла на Рамково решение 2002/584³. Поради това тази юрисдикция решава да отпрати до Съда запитване дали прокуратурата на държава членка може да се счита за „съдебен орган“, компетентен да издава европейска заповед за разследване по смисъла на тази директива, с оглед на обстоятелството, че съществува риск да получава конкретни разпореждания или указания от изпълнителната власт при приемането на такава заповед.

Съображения на Съда

Съдът, заседаващ в голям състав, приема, че понятията „съдебен орган“ и „издаващ орган“ по смисъла на Директивата относно европейската заповед за разследване обхващат прокурора на държава членка или, по-общо, прокуратурата на държава членка, дори когато те са в законоустановено отношение на подчинение на изпълнителната власт на тази държава членка — отношение, при което съществува риск да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от посочената власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за разследване.

¹ Тази европейска заповед за разследване е издадена съгласно Директива 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година относно Европейска заповед за разследване по наказателноправни въпроси (ОВ L 130, 2014 г., стр. 1) (наричана по-нататък „Директивата относно европейската заповед за разследване“).

² Решения от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, т. 90), и от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (C-509/18, EU:C:2019:457, т. 57). В точка 90 от решението от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), за германските прокурори, Съдът всъщност приема, че понятието „издаващ съдебен орган“ по смисъла на Рамково решение 2002/584, не обхваща прокуратурите на държава членка, които са изложени на риск да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от страна на изпълнителната власт при приемането на решение за издаване на европейска заповед за арест.

³ Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3) (наричано по-нататък „Рамковото решение относно ЕЗА“).

В това отношение Съдът най-напред отбелязва, че съгласно тази директива европейската заповед за разследване може да бъде изпълнена само ако органът, който я е издал, е „издаващ орган“⁴, а когато такава заповед е издадена от издаващ орган, различен от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, компетентен по разглеждания случай, тя трябва да бъде потвърдена от „съдебен орган“ преди да бъде предадена за изпълнението ѝ в друга държава членка.

След това уточнение Съдът най-напред отбелязва, че за разлика от предвиденото в Рамковото решение относно ЕЗА, в което се говори за „издаващ съдебен орган“, без да се уточнява обхванатите от това понятие органи, прокурорът изрично е посочен в Директивата относно европейската заповед за разследване⁵ сред органите, които подобно на съдията, съда или съдия-следователя, се считат за „издаващ орган“. Освен това Съдът посочва, че в тази директива прокурорът е и сред „съдебните органи“, оправомощени да потвърдят европейска заповед за разследване преди предаването ѝ на изпълняващия орган, когато тази заповед е издадена от издаващ орган, различен от съдия, съд, съдия-следовател или прокурор, компетентни по разглеждания случай⁶. Той констатира, че в посочената директива квалифицирането на прокурора като „издаващ орган“ или „съдебен орган“ не е обусловено от липсата на законоустановено отношение на подчинение на изпълнителната власт на неговата държава членка.

По-нататък Съдът подчертава, че към издаването или потвърждаването на европейска заповед за разследване се прилагат процедура и гаранции, различни от тези, които са предвидени за издаването на ЕЗА. По-специално той отбелязва, че съгласно Директивата относно европейската заповед за разследване прокурорът, който издава или потвърждава европейска заповед за разследване, трябва да вземе предвид принципа на пропорционалност и основните права на съответното лице, и че трябва да са предвидени ефективни правни средства за защита срещу тази заповед, поне равностойни на предвидените при сходен национален случай. Освен това Съдът подчертава възможността, предоставена от тази директива на изпълняващия орган, и по-общо на изпълняващата държава, чрез различни механизми да следи за спазването на този принцип и на основните права на съответното лице. Въз основа на това Съдът стига до извода, че както на етапа на издаването или потвърждаването, така и на етапа на изпълнението на европейската заповед за разследване Директивата относно европейската заповед за разследване съдържа съвкупност от гаранции, които позволяват да се гарантира защитата на основните права на съответното лице.

Накрая, Съдът отбелязва, че целта на европейска заповед за разследване се различава от целта на ЕЗА. Всъщност, докато ЕЗА има за цел задържането и предаването на издирвано лице с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, европейската заповед за разследване цели извършване на едно или няколко конкретни процесуално-следствени действия с оглед на получаване на доказателства. Така, макар някои от тези процесуално-следствени действия да могат да бъдат ограничителни, за разлика от ЕЗА, европейската заповед за разследване все пак не може да накърни правото на свобода на съответното лице. Ето защо, като се имат предвид всички тези разлики между Рамковото решение относно ЕЗА и Директивата относно европейската заповед за разследване, според Съда тълкуването, възприето в

⁴ По смисъла на член 2, буква в) от Директивата относно европейската заповед за разследване.

⁵ Това предвижда член 2, буква в), подточка i) от Директивата относно европейската заповед за разследване.

⁶ Това е посочено в член 2, буква в), подточка ii) от Директивата относно европейската заповед за разследване.

неговите по-нови решения⁷, съгласно което понятието „съдебен орган“ по смисъла на това рамково решение не обхваща прокуратурите на държава членка, за които съществува риск да получават конкретни указания от изпълнителната власт, не е приложимо към понятието „издаващ съдебен орган“ на европейска заповед за разследване по смисъла на тази директива.

⁷ Решения от 27 май 2019 г., OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау) (C-508/18 и C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), и от 27 май 2019 г., PF (Главен прокурор на Литва) (C-509/18, EU:C:2019:457).